

A decorative graphic consisting of several colored circles (yellow, blue, teal) connected by thin teal lines, forming a network-like structure. The circles are scattered across the page, with some larger than others. The lines connect the circles in a non-linear fashion, creating a sense of interconnectedness.

COM UTILITZAR EL REGLAMENT DE PARTICIPACIÓ DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA (O COM GIRAR EL MITJÓ)

FEDERACIÓ
D'ASSOCIACIONS
DE VEÏNS I VEÏNES
DE BARCELONA

1 INTRODUCCIÓ	2
A. Primera pregunta i resposta clara	4
2 INICIATIVES CIUTADANES	5
A. Conceptes bàsics de les iniciatives ciutadanes	5
B. Val la pena fer l'esforç de recollida de signatures per aconseguir un àmbit de participació?	7
C. Incloure un punt en l'ordre del dia del plenari	8
D. Celebrar una audiència pública	9
E. Crear o modificar una norma municipal	10
F. Crear un procés participatiu	10
1. Quan convé tirar endavant un procés participatiu?	10
2. Quines avantatges té realitzar un procés participatiu d'iniciativa ciutadana?	11
3. Què cal garantir per implicar-se en un procés participatiu?	12
4. Sobre el procediment	12
G. Crear un òrgan de participació	13
H. Realitzar una consulta ciutadana	13
1. És pot preguntar sobre tot?	14
2. Criteris que poden ser útils al moviment veïnal per promoure una consulta ciutadana	14
3. Sobre l'àmbit territorial de les consultes	15
3 ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ	16
A. Què podem fer per vetllar per la qualitat democràtica dels òrgans de participació?	17
4 CONSELLS DE BARRI	20
A. Què cal saber sobre la traçabilitat dels consells de barri?	20
5 REUNIONS AMB L'AJUNTAMENT	21
A. Bones pràctiques	22
6 PARTICIPACIÓ PER A TOTHOM	24
7 LA PARTICIPACIÓ I EL SUPORT A LA CIUTADANIA ORGANITZADA	26
8 DOS APUNTS FINALS	29

INTRODUCCIÓ

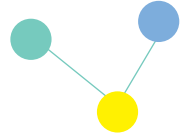
La voluntat d'incidència en els afers públics que afecten els nostres barris és un dels principals signes identitaris juntament amb la promoció de la vida comunitària del moviment veïnal.

El sistema de democràcia representativa en què cada quatre anys es trien els polítics municipals no garanteix per sí mateix que els representants escollits apliquin les polítiques que demanda la ciutadania en el dia a dia. És un contracte que té moltes fissures: els ciutadans i ciutadanes mai atorguen amb el seu vot un xec en blanc als polítics electes, però en canvi l'incompliment del programa electoral mai ha provocat cap dimissió. Per superar aquestes limitacions i aprofundir la qualitat democràtica és imprescindible que el govern municipal estigui en contacte permanent amb la ciutadania. **És imperatiu potenciar dinàmiques de democràcia participativa.**

La ciutat és cada cop més complexa i l'administració sap com és d'arriscat aplicar polítiques que no estiguin prèviament contrastades pels actors més directament implicats. Si l'ajuntament vol fer polítiques sòlides, necessita establir uns espais de participació reglats on es debati les línies a seguir des de la pluralitat. En uns moments en els quals tothom parla de participació, veiem que massa sovint darrere de les apel·lacions a la participació no sempre hi ha la voluntat sincera d'obrir escenaris de futur (sempre incerts quan es deixa participar de veritat), sinó que es busca obtenir la **pàtina "participativa" d'un suposat aval ciutadà per legitimar els seus propis projectes.**

Tot i això, **les problemàtiques de la ciutat sovint desborden el marc participatiu** proposat pel municipi. No sempre és possible arribar a consensos donat que sovint hi ha interessos contraposats a l'hora de resoldre els problemes. Els sectors poderosos de la ciutat tenen molts mecanismes per influir en les decisions que prenen els representants municipals: pressions netes (campanyes publicitàries, mitjans de comunicació...) i, si cal, pressions brutes (portes giratòries, suborns, corrupció...) En canvi, el moviment veïnal disposa d'unes eines limitadíssimes per incidir en l'opinió pública i sovint ha de recórrer a la mobilització al carrer, que per a nosaltres també és un manera de participació absolutament legítima.

Hi ha establerts altres mecanismes formals que en ocasions poden ajudar a desbloquejar conflictes quan el marc participatiu de l'ajuntament no dona més de sí. Ens referim a sol·licitar la intervenció de la Sindicatura de Greuges de Bar-

celona o la de Catalunya. I després sempre queda l'opció d'interposar demandes judicials, especialment quan es creu que hi ha una vulneració dels drets garantits per la legislació vigent. Però normalment anar als tribunals requereix d'una gran capacitat econòmica difícil d'obtenir pel moviment veïnal. Malgrat això, observem que darrerament hi ha un augment de la judicialització dels conflictes veïnals. Això també és participació.

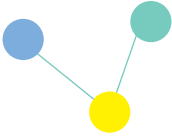
Per qüestions de proximitat, el moviment veïnal té tendència a dirigir les seves queixes al govern municipal quan moltes vegades **les competències** són autonòmiques, estatals o inclús europees. Caldria demanar a les administracions inferiors que, en comptes de tirar pilotes fora, s'impliquessin a l'hora d'elevat a l'administració competent les demandes veïnals. Per una altra banda, és important reforçar la capacitat d'articulació dels moviments socials per fer sentir la seva veu en tots els estrats polítics i exigir que desenvolupin i millorin els seus mecanismes de participació, com són per exemple les iniciatives legislatives populars (ILP).

L'octubre del 2017 l'Ajuntament de Barcelona va aprovar el reglament de participació ciutadana. Va ser després d'un llarg procés de participació en què al final la FAVB i 58 AV van presentar 48 al·legacions, la majoria de les quals van ser incloses parcialment o totalment en el redactat final. Actualment hi ha diversos recursos contra aquest reglament, concretament contra l'apartat de les iniciatives ciutadanes interposades per empreses lligades a la multinacional Agbar.

Queden pendent de renovar les normes dels òrgans de districtes com són el plenari, el consell ciutadà de districte i les audiències públiques de districte. A l'espera d'aquesta nova regulació, en aquest document no entrem a valorar-los. No obstant sí que avancem que aquest funcionament remet a un debat més ampli per obtenir una major **descentralització** política de l'ajuntament central, i l'elecció directa dels consellers i conselleres de districte.

A més dels òrgans, hi ha els processos participatius. Alguns d'ells de gran envergadura com és la discussió del PAM i del PAD. També hi ha espais de participació no permanents en el temps com la Taula d'Emergència Climàtica.

Queden pendent de renovar les normes dels òrgans de districtes com són el consell ciutadà de districte i les audiències públiques de districte.

En la disposició addicional quarta del reglament, l'ajuntament es compromet a redactar **una guia** que faci entenedor i útil el seu contingut per ser utilitzada per la ciutadania en la pràctica. Aquesta guia ja està editada i recomanem que estigui a l'abast de tothom. El present document no pretén fer una reformulació de la guia municipal. La nostra intenció va en direcció inversa.

O com girar el mitjà:

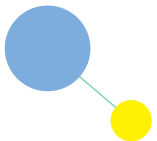
Aquest document no tracta d'explicar el reglament, sinó d'analitzar les dinàmiques reals participatives del moviment veïnal i veure fins a quin punt el document ens pot ajudar a superar les dificultats que ens trobem en el dia a dia.

A) PRIMERA PREGUNTA I RESPOSTA CLARA

Tota la participació ciutadana envers les polítiques municipals ha d'estar contemplada dins del Reglament de Participació Ciutadana? La resposta és rotunda: no.

Participar en les decisions que pren l'ajuntament també es pot fer des de fora dels canals establerts i reglats. Com dèiem al principi, la mobilització també és participació, obrir fòrums i debats públics és participació, donar la veu al veïnat a través dels mitjans de comunicació és també participació. De fet, no hi ha democràcia formal sense garantir la llibertat d'expressió de les veus crítiques. Però hem de donar un pas més: una democràcia madura ha de posar els mitjans materials perquè aquesta veu sigui efectiva en tots els sectors de la nostra societat vetllant especialment pels més populars i necessitats. **El dret a la participació des de fora de les institucions ha d'estar garantit però mai podrà ser regulat.** En canvi, dins de l'administració és bo habilitar uns espais reconeguts de participació normativitzats per garantir els drets de la ciutadania com a subjecte actiu.

En aquest document farem un repàs de les propostes del reglament de participació de l'Ajuntament de Barcelona i al final ens detindrem en un aspecte de participació determinant que no està regulat: les reunions que habitualment té el moviment veïnal amb l'Ajuntament.

INICIATIVES CIUTADANES

A) CONCEPTES BÀSICS DE LA INICIATIVA CIUTADANA

L'apartat de les iniciatives ciutadanes és el més innovador que presenta l'actual reglament. A través d'elles es pot:

1. Incloure un punt en l'ordre del dia del ple municipal o del districte
2. Realitzar un procés participatiu
3. Celebrar una audiència pública
4. Crear un nou òrgan de participació
5. Crear o modificar una norma municipal
6. Celebrar una consulta ciutadana
7. Celebrar un consell de barri

La característica principal de les iniciatives ciutadanes és que necessites recollir un nombre determinat de **signatures** per poder portar-les a terme. Aquest número està en funció a la població i del tipus d'iniciativa que sigui.

Si són d'àmbit de ciutat, el reglament estableix:

Article 10.

Signatures necessàries per a la tramitació d'una iniciativa ciutadana

1. Per a la tramitació d'una iniciativa ciutadana cal que obtingui el suport mínim de les signatures vàlides de persones empadronades a Barcelona més grans de setze anys que s'indiquen en els apartats següents.

2. Les iniciatives ciutadanes d'àmbit de ciutat han de recollir el nombre mínim de signatures vàlides següents:

a) Si la iniciativa ciutadana consisteix a proposar la convocatòria d'una consulta ciutadana o a proposar l'aprovació d'una disposició de caràcter general, **cal recollir 15.000** signatures vàlides.

b) Si la iniciativa ciutadana consisteix a proposar l'inici d'un procés participatiu o a proposar la creació d'un òrgan de participació, **cal recollir 9.000** signatures vàlides.

c) Si la iniciativa ciutadana consisteix a proposar la posada en marxa d'una audiència pública, **cal recollir 7.000** signatures vàlides.

d) Si la iniciativa ciutadana consisteix a proposar la incorporació d'un o diversos punts a l'ordre del dia del Consell Municipal, cal recollir **3.750** signatures vàlides.

3. Les iniciatives ciutadanes d'àmbit de districte han de recollir el següent nombre mínim de signatures vàlides de persones empadronades al districte:

	Consultes i normes	Processos i òrgans	Audiències	Punts d'ordre del dia
Ciutat Vella	2.500	1.500	1.000	500
L'Eixample	6.500	3.900	2.600	1.300
Sants-Montjuïc	4.500	2.700	1.800	900
Les Corts	2.000	1.200	800	400
Sarrià - Sant Gervasi	3.500	2.200	1.500	700
Gràcia	3.000	1.800	1.200	600
Horta-Guinardó	4.000	2.500	1.700	800
Nou Barris	4.000	2.400	1.700	800
Sant Andreu	3.500	2.200	1.500	700
Sant Martí	5.700	3.400	2.300	1.100

Quan es tracta d'àmbit de barri es necessita un 1% de signatures del total de la població del barri, amb un mínim de 25 signatures i un màxim de 450. Per promoure una consulta s'ha de recollir un 10% de signatures amb un mínim de 250. Quan es vulgui fer un procés participatiu o crear un òrgan de participació les signatures han de ser superiors al 2% de la població i entre 50 i 900.

És important tenir present:

Article 7. Suport tècnic i econòmic de l'Ajuntament i despesa màxima realitzada per la Comissió Promotora.

1. L'Ajuntament ha d'oferir suport tècnic i assessorament a les persones i entitats interessades a promoure iniciatives ciutadanes.

2. Així mateix, l'Ajuntament ha de facilitar ajut econòmic a aquelles iniciatives que hagin obtingut el nombre de signatures mínimes necessàries per a les despeses degudament justificades. **Aquest ajut consistirà en un euro per signatura recollida**, amb el màxim resultant de multiplicar aquest euro per la quantitat de signatures exigides, d'acord amb el que s'estableix a l'article 10 d'aquest reglament. Aquesta quantitat podrà ser modificada mitjançant l'acord del Consell Municipal.

3. La despesa total realitzada per la comissió promotora no pot superar el doble de la quantitat màxima a la qual s'ha fet esment en l'apartat anterior.

L'Ajuntament ha d'imprimir els plec de signatures. Ha d'haver-hi un grup de persones "federatàries" que validin la recollida de signatures. La comissió promotora de la iniciativa haurà d'entregar a l'Ajuntament una llista d'aquests "fe-

derataris/es". L'Ajuntament repassa a posteriori totes les signatures recollides, una per una, per comprovar la seva validesa. La curta experiència que tenim ens diu que pot haver-hi al voltant d'un 20% de signatures mal fetes (perquè no s'entengui la lletra, perquè estigui duplicada, perquè el signant no visqui a la zona, perquè hi hagi una data errònia, etc.) Per tant, **és aconsellable sobrepassar en escreix el número de signatures requerides per tal que després del sedàs definitiu se'n superi el nombre requerit.** També es pot signar digitalment a través de la Plataforma Decidim.

El reglament indica clarament com s'ha de presentar una iniciativa ciutadana i l'Ajuntament no només no es pot negar a aquesta tramitació, sinó que ha d'ajudar a tramitar-la tal com indica l'article 7.1 abans indicat. En el cas que no s'observés aquesta col·laboració, es pot recorre a la comissió d'empara que té la missió de vetllar pel compliment del sistema de garanties de les iniciatives.

Aquí teniu l'enllaç a aquesta comissió per si heu de presentar alguna queixa: <https://www.decidim.barcelona/assemblees/comissioempara/f/2412/>

B) VAL LA PENA FER L'ESFORÇ DE RECOLLIDA DE SIGNATURES PER ACONSEGUIR UN ÀMBIT DE PARTICIPACIÓ?

Aspectes generals a tenir en compte:

a) La recollida de signatures al marge de ser requisit del reglament de participació també pot **ser una bona excusa per difondre una problemàtica.** És una oportunitat per fer una campanya per comunicar-se amb el veïnat, per estendre el problema i demanar la seva implicació.

b) La necessitat de tenir persones voluntàries que siguin federataris en el procés de recollida de signatura **permet crear una xarxa de gent activista** motivada per la problemàtica que fàcilment pot consolidar-se com a col·lectiu compromès en la reivindicació més enllà de la recollida de signatures.

c) Qualsevol iniciativa ciutadana queda publicada a la web Decidim <https://www.decidim.barcelona/initiatives>

Això permet tenir un **espai web gratuït** a on puguis explicar la teva petició penjar el material i documents que creguis convenient. Pots tenir una direcció url directa a la teva iniciativa per poder difondre-la a través de les xarxes. No cal que tinguis una web pròpia per fer la campanya.

d) A través de Decidim també es poden recollir **signatures digitals** i que la gent pugui emetre opinions. Les signatures digitals poden facilitar molt la recollida de suports. La difusió de les campanyes per les xarxes socials és molt important especialment en dos aspectes:

1. per implicar la gent jove

2. quan la iniciativa no estigui circumscrita a un territori determinat. Per exemple, si es tracta de canviar el nom d'un carrer el millor és posar una parada en aquest carrer per recollir signatures, però si en canvi es tracta de

voler canviar de normativa sobre els drets del col·lectiu LGTBI, la recollida a través de les xarxes és molt més eficaç.

e) La principal dificultat per a la gent no avesada al món digital per realitzar la signatura *on-line* es troba en la primera vegada que ho intenta fer, ja que primer t'has de registrar a la plataforma Decidim. No és gaire complicat, però el moviment veïnal clàssic té una bretxa digital a tenir en compte. No obstant, un cop fet el registre, pots entrar tantes vegades com vulguis i en un minut signar la iniciativa que vulguis. Per tant, és important crear en les AV una complicitat entre els associats i gent afí del barri que estigui al corrent de què va això i que, d'entrada, sigui **una base amb la qual comptar** cada vegada que els hi requerim la seva signatura digital.

f) **Hem de tenir molt en compte que cada signatura, si s'arriba al nombre requerit, és subvencionada per l'ajuntament amb 1€.** Això pot permetre contractar una persona per coordinar i fer el seguiment de tot el procés i també poder finançar el material de difusió necessari (cartells, tríptics explicatius, etc.).

g) És molt important abans d'embarcar-se en fer una iniciativa ciutadana tenir bastant clar que és factible aconseguir el número signatures que ens demanen. Del contrari, si fracassem pot generar una gran sensació de fracàs entre la gent implicada.

C) INCLOURE UN PUNT EN L'ORDRE DEL DIA DEL PLE MUNICIPAL O DEL DISTRICTE

1. **El moviment veïnal vol participar en els llocs on es decideixen les coses.** Per això és tan important la regulació de la participació dels plens municipals que en el cas dels plens de districte encara està pendent.

2. Fins ara en els plens dels districtes el moviment veïnal només podia incloure un punt en l'ordre del dia si ho proposava una formació política. Aquest és un mecanisme relativament senzill, però comporta la vehiculació de les demandes veïnals a través d'un partit cosa que **resta la imprescindible independència política** que han de tenir les AV.

3. És molt important aconseguir que en el nou reglament dels districtes s'estableixi que quan hi hagi un punt de l'ordre del dia que, d'una manera clara correspongui a una demanda veïnal, **els actors veïnals pugin fer una intervenció oral al plenari.** En aquests moments això no és una pràctica habitual en la majoria dels districtes. Malgrat que l'article 68 del reglament no ho deixi del tot clar, sembla evident que els promotors de la iniciativa ciutadana són els que han d'explicar al plenari els motius de la seva demanda.

4. Només en determinats supòsits l'eina de la iniciativa ciutadana per posar un punt en l'ordre del dia compensa l'esforç a no ser que **el moviment veïnal tingui la voluntat de fer una campanya entre el veïnat per reforçar la seva posició.**

Això és especialment pertinent:

- a. Quan es tracta d'una demanda oblidada pels polítics.
  - b. Quan no hi ha una majoria clara per aprovar aquest punt. La visualització del suport popular a través de les signatures pot fer canviar el sentit d'algun vot.
  - c. Quan els veïns i veïnes tenen la necessitat de ser actius en aquella petició.
  - d. Quan la recollida de signatures serveixi per publicitar un tema de gran importància que el veïnat desconeix.
5. Si per incloure un punt a l'ordre del dia no es veu oportú fer una iniciativa ciutadana i tampoc es vol que la petició sigui a través d'un partit polític. Hi ha altres maneres que estan regulades:
- a. **L'article 63 punt 5 del reglament** possibilita que les 2/3 parts dels assistents d'un **consell de barri** també poden demanar la inclusió d'un punt en l'ordre del dia. La junta de portaveus que prepara el plenari té l'obligació de tenir en compte la petició i, si la rebutja, ho ha de fonamentar per escrit.
  - b. **L'article 58 punt 3 del reglament** permet que per majoria del **Consell de Ciutat** aquest òrgan també pugui plantejar punts en l'ordre del dia del plenari municipal i tot fa pensar que en la futura regulació del funcionament dels districtes també facultarà al seu homòleg, els consells de ciutat dels districtes, aquesta potestat.
6. Hem de tenir en compte que el moviment veïnal tenim **vies alternatives per tal de fer visibles les demandes veïnals en els plens**:
- a. Presència en el públic amb pancartes, concentració popular a fora.
  - b. Convocatòries d'una roda de premsa abans o després del plenari.
  - c. Entrega d'un manifest als regidors abans de començar el ple.
7. Les accions del punt 6 no són incompatibles amb una iniciativa ciutadana.

D) CELEBRAR UNA AUDIÈNCIA PÚBLICA

Històricament la Favb ha estat promotora de diverses audiències públiques (2005 audiència pública sobre l'ordenança del civisme, 2016 audiència pública sobre turisme) **totes elles amb gran impacte sobre la ciutat** i en les quals l'Ajuntament s'ha hagut de posicionar davant de qüestions que li eren incòmodes.

Les audiències públiques han esdevingut eines molt potents per al moviment veïnal. Fins ara per convocar aquestes audiències, la Favb s'havia de posar d'acord amb altres entitats socials que conjuntament acreditessin un nombre determinat de socis. Però amb el nou reglament això no és possible. Ara cal **recollir 7.000 signatures** a través d'una iniciativa ciutadana, cosa que la fa molt més difícil i, per tant, hem perdut possibilitats. En cada cas s'ha de valorar la rendibilitat de recollir la meitat de vots (3.750) per incloure un punt en l'ordre del dia municipal o fer l'esforç de recollir el doble (15.000) per a la convocatòria d'una consulta ciutadana de moltíssim més impacte.

Si l'Ajuntament a iniciativa pròpia no vol convocar una audiència i la recollida de signatures sembla excessiva, també es pot buscar la complicitat del **Consell de Ciutat**, que també té aquesta potestat (**Article 66. Punt2**)

També es poden convocar per iniciativa ciutadana **audiències públiques a nivell de districte** per tal que el govern del districte doni la cara en un determinat tema que plantegi el moviment veïnal. En aquest cas també cal valorar l'esforç de la recollida de signatures que lògicament és proporcionalment més baix. També és de preveure que els consells de ciutadans de districte prevegin en la seva futura reglamentació aquesta possibilitat.

E) CREAR O MODIFICAR UNA NORMA MUNICIPAL

Aquesta iniciativa ciutadana és a nivell de ciutat. Té la característica que pot anar vinculada a una consulta ciutadana. En el cas que després d'haver recollit les signatures (15.000) el govern municipal no volgués tramitar el canvi normatiu, aquest es veuria obligat a celebrar una consulta ciutadana sempre que en l'escrit de petició de canvi normatiu es prevegi aquesta consulta. **(Article 9. Punt 3)**

F) REALITZAR UN PROCÉS PARTICIPATIU

Sovint el moviment associatiu es troba esgotat per la crida constant a participar en processos que engega el propi govern municipal. En aquests casos hem d'aplicar els mateixos criteris que assenyalem per participar o no en els consells de participació. (Vegeu apartat 3 -Òrgans de participació/A- i apartat 2 -Presència del veïnat a través de les seves entitats- d'aquest document).

Canvia molt la situació quan som nosaltres els que demanem un procés participatiu perquè en som els principals interessats. I aquests casos provoquen dinàmiques significatives d'apoderament de la gent.

1. QUAN CONVÉ A TIRAR ENDAVANT UN PROCÉS PARTICIPATIU?

- a) Quan el veïnat reacciona en contra d'una mesura municipal però no té clar l'alternativa. Per exemple, el procés participatiu *Fem Rambla* es va donar quan els veïns i veïnes van aturar les obres que treien les rajoles de la rambla del Poblenou. Es tenia clar que és el que no es volia però no que es tenia què fer.
- b) Definició de l'espai públic. Davant d'un solar que estigui destinat a equipaments i l'AV, que ha de representar el sentiment de la gent, no té clar quin tipus d'equipament s'hi ha de demanar. O bé quan s'ha de fer el disseny d'una plaça o d'un carrer. En aquests casos a vegades hi ha criteris de fons o no i en altres de gustos pels quals l'AV no té perquè definir-se.
- c) Quan es tracta de plans estratègics de barri. Per exemple el pla d'equipaments, el patrimoni històric, el de mobilitat, etc. Acostuma a passar que la complexitat d'aquests plans fa que s'elaborin, inclús amb la participació de membres de les AV, allunyats de la gent del carrer, que només reacciona quan li toquen coses concretes (una línia de bus, una escola,...). La dinàmica d'un procés participatiu permet obrir aquestes col·laboracions.

- d) Per fer participar al veïnat en una presa de decisió no sempre és necessari obrir un procés participatiu. Depèn de l'envergadura del tema. A vegades n'hi ha prou a convocar els veïns i veïnes a una assemblea o crear una comissió oberta tothom que vulgui fer el seguiment d'un determinat tema, etc..
- e) Altres...

2. QUINS AVANTATGES TÉ FER UN PROCÉS PARTICIPATIU D'INICIATIVA CIUTADANA?

- a) En el procés de recollida de signatura, la comissió promotora formada per l'AV i les entitats que ho considerin no només posa sobre la taula una problemàtica, sinó que envia un missatge democràtic molt potent: que el veïnat participi directament i digui la seva.
- b) Fer de manera totalment autogestionada un procés participatiu que sigui rigorós és molt lloable però requereix d'un esforç militant ingent. El col·lectiu de *Fem Rambla* que abans esmentaven va dissenyar un procés participatiu que va durar dos anys i que quasi acaba amb ells. En canvi, si s'aconsegueix una iniciativa ciutadana, la comissió promotora porta el control de com s'ha de fer i la infraestructura la posa l'Ajuntament. Facilita molt les coses.
- c) El respecte sobre els resultats del procés participatiu s'ha de sustentar amb una metodologia que garanteixi el debat correcte de totes les parts implicades. La iniciativa ciutadana ho permet (veure punt 2 sobre el procediment). No hi haurà credibilitat si el procés, el faci o no l'Ajuntament, és un nyap.
- d) La visibilitat i protagonisme de les AV i la gent organitzada que ha creat la comissió promotora és molt alta en tot el procés i tindrà un pes significatiu en la comissió de seguiment. Si en comptes de recollir signatures per fer una iniciativa ciutadana l'AV opta per exigir a l'Ajuntament que tiri endavant un procés participatiu com a iniciativa municipal, el control segurament s'escaparà de les mans del moviment veïnal. Si la iniciativa és promoguda pels grups municipals (màxim dos a l'any segons el reglament) la intoxicació política del procés està servida.
- e) Hem de tenir en compte que hi ha alguns processos participatius que l'Ajuntament està obligat a realitzar-los (el PAM, el PAD i el PIM, quan afecti a tot un districte o a inversions de més de 100 milions d'€, o altres planejaments generals o d'especial rellevància (això és un terme relatiu, és clar) (Article 37).
- f) De totes les tipologies d'Iniciatives ciutadanes que marca el reglament, aquesta sobre processos participatius és la que més té sentit fer-la a escala de petita, de barri. El número de signatures és relativament baix (un 2% de la població, entre un mínim de 50 i un màxim de 900), però sobretot, donat que la majoria de debats són convocatòries presencials potencia molt bé l'apoderament de les persones, la relació entre elles i els sentiment comunitari.

3. QUÈ CAL GARANTIR PER IMPLICAR-SE UN PROCÉS PARTICIPATIU?

a) En primer lloc, hem de tenir prèviament les garanties de que el resultat que surti es tindrà en compte. Si no es tenen no cal que perdem el temps. A resultes d'una al·legació que va fer la Favb el govern municipal ha d'explicitar en el decret de convocatòria de quina manera aplicarà els resultats del procés (**Article 22. Punt 2**). Llavors la comissió promotora haurà de decidir si aquestes garanties són suficients per engegar el procés.

b) Les conclusions finals del procés participatiu en forma de memòria han de ser públics i enviats personalment a totes les persones que han participat. El govern municipal ha d'explicitar l'impacte que tindrà els resultats en la seva política de manera fonamentada en el resultat. Això ho ha de fer abans de 60 dies. (**Article 30**). Hi ha de facilitar un seguiment de la seva aplicació (**Article 32**)

4. SOBRE EL PROCEDIMENT

a) Cal que la comissió promotora (normalment formada per l'Av i altres entitats interessades) sigui molt activa, propositiva i vigilant en la Comissió de Seguiment del procés. Ha de demanar tots el mitjans adients per garantir que les convocatòries dels debats arribin a tothom i que totes les postures veïnals estiguin en igualtat de condicions i la correcta moderació dels debats. Hem de tenir en compte que en la Comissió de Seguiment l'Ajuntament, ni altres membres que vinguin d'altres administracions mai podrà tenir la majoria de participants (**Article 36**) i ha de garantir tots el mitjans adients per tal que les convocatòries dels debats arribin a tothom i que totes les postures veïnals estiguin en igualtat de condicions i la correcta moderació dels debats.

b) Cal que el procés sigui rigorós en totes les seves fases (fase d'informació, fase de debat, fase de retorn i fase de seguiment). El reglament especifica molt bé en que consisteixen aquestes fases, la seva metodologia i els drets dels participants com conèixer els resum de cada debats en quinze dies després de la seva realització i la possibilitat de fer-hi esmenes (**articles 26, 27 i 28**). S'ha creat una Comissió Assessora formada per persones expertes independents per transmetre'ls els dubtes que es puguin generar la bona conducció del procés. Si els promotors observessin alguna irregularitat de com es porta el procés poden acudir a la Comissió d'Empara. Per exemple, algun cop hem observat que persones funcionaries de l'Ajuntament participen del debat barrejats com si fossin veïnes. El Reglament dedica tot el Capítol 10 a aquesta comissió.

G) CREAR ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ

A priori no veiem que formula d'Iniciativa Ciutadana sigui útil per crear un òrgan de participació. En l'apartat sobre Òrgans de Participació en parlem extensament d'aquests Consells de participació i senyalem que “no tots són necessaris i n'hi ha de necessaris que no hi són” com per exemple les Taules Obertes d'habitatge que la Favb reclama. Podríem pensar que a través d'una Iniciativa ciutadana podríem aconseguir aquesta demanda però el número elevat de signatures no ho fa possible. La raó és senzilla, a diferència de les altres iniciatives participatives, com les consultes, els processos participatius que impliquen directament a la participació del veïnat, els Òrgans de participació, no són uns espais oberts a tothom sinó que la seva composició es limita a la ciutadania organitzada i per tant la seva necessitat s'allunya de les prioritats del veïnat de a peu.

Diferent seria la possibilitat de crear una Comissió de Seguiment de barri per tal com expliquem en seu apartat que al ser molt més proper a la ciutadania seria més factible recollir signatures.

H) CONSULTES CIUTADANES

Cal aclarir que **les consultes ciutadanes no són una forma de democràcia directa**, com en alguna ocasió s'ha dit. Hi ha molt pocs llocs en el món que es regeixin per modalitats de democràcia directa (en part, Suïssa) i aquí la Constitució, en el seu article 92, diu que els referèndums només poden ser consultius quedant explícitament prohibit que siguin vinculants, excepte en el cas d'una reforma constitucional. En el preàmbul del reglament sobre participació que estem analitzant s'especifica el marc jurídic en què es basa l'ordenament d'aquesta normativa (**article 18 i 27**) i marca els seus límits. Tot i això, alguns sectors empresarials (per exemple, Agbar) els consideren excessius i han activat diverses impugnacions judicials en contra de les quals el CAB i la FAVB s'han presentat com a part interessada per fer-los front.

S'han definit les consultes ciutadanes com una forma de democràcia semidirecta. Es dona veu a la ciutadania, però en darrer terme qui pren la decisió final sempre és plenari municipal. Són doncs, consultes en el sentit estRICTE de la paraula i no referèndums vinculants. Malgrat aquesta limitació, **aquesta eina pot esdevenir una eina política molt poderosa**. Recordem, si no, la consulta sobre la Diagonal de fa 10 anys que va suposar una estocada final al govern municipal de Jordi Hereu.

La gran diferència entre les consultes i les altres dinàmiques que plantegen les iniciatives ciutadanes del reglament és que les primeres **involucren tota la ciutadania** major de 16 anys. El fet que el conjunt de ciutadans i ciutadanes de Barcelona estigui cridat a votar instal·la el debat en totes les llars i en tots els mitjans

de comunicació, i la repercussió política és enorme. Si el plenari municipal es negués a seguir les directrius sorgides de les urnes, malgrat que aquestes siguin consultives, de ben segur que l'equip de govern tindria assegurada una crisi de primer ordre.

1. ES POT PREGUNTAR SOBRE TOT?

No. Les preguntes han de ser sobre un tema competencial de l'ajuntament. Si comporten una despesa superior al 3% del pressupost municipal l'ajuntament les pot vetar. No hi tenen cabuda les preguntes que no respectin els drets i llibertats fonamentals. No es pot repetir una consulta per un tema determinat si no han passat més de dos anys. Tampoc se'n poden fer durant els períodes electorals.

2. CRITERIS SOTA ELS QUALS POT SER ÚTIL PER AL MOVIMENT VEÏNAL PROMOURE UNA CONSULTA CIUTADANA:

1. En temàtiques d'interès social enquistades sobre les quals no hi ha una majoria en el plenari per tirar-les endavant. Són temes adients les demandes històriques del moviment veïnal. Necessitat de construir equipaments, realitzar infraestructures...

2. Han de ser preguntes clares que garanteixin una resposta nítida, especialment quan la pregunta és binària (sí o no). Si és una qüestió que potencialment pot generar molts condicionals i terceres vies, la consulta no és un sistema adequat perquè pot crear confusió i donar peu a manipulacions. Hem de tenir en compte que quan una consulta està convocada, aquesta s'ha de realitzar malgrat que en el transcurs del procés la comissió promotora vulgui retirar-la.

3. Temes que tinguin una importància evident. Posar en marxa tota la infraestructura necessària per un tema menor no té sentit. Hem de ser conscients que una consulta ciutadana té un cost econòmic elevat per a les arques municipals (la consulta de la Diagonal va costar 3,17 milions d'euros encara que les que planteja el reglament no seran previsiblement tan costoses).

4. En relació al punt anterior, malgrat que el reglament marca que el resultat d'una consulta és vàlid amb independència del percentatge de votants, és important calibrar que la gran majoria de la població pugui estar interessada en la qüestió que es planteja. Per exemple, no tindria sentit preguntar a tots els barcelonins per la remodelació d'un carrer que molt poca gent coneix. **És important adequar la consulta a l'àmbit territorial afectat (ciutat, districte, barri).**

5. A vegades tenim al davant temes complexos i difícils. És una sortida fàcil passar la pilota a la ciutadania en la decisió sobre un tema en els casos que el moviment veïnal no sigui capaç de prendre partit. En principi no semblaria adequat fer consultes sobre qüestions complexes, perquè hi ha en joc diversos interessos legítims o perquè les emocions poden desbordar argumentacions o perquè responen a reaccions visceral que sacsegen l'opinió pública. Les consultes tenen el perill de polaritzar posicions, allunyar debats transversals i consensos. En canvi en aquests casos un bon procés participatiu pot ser més adequat per avançar.

6. S'han d'evitar consultes sobre temes *nimby* (equipaments necessaris però que ningú vol sota casa).

7. En canvi, és del tot adequat plantejar consultes sobre qüestions sobre les quals es consideri que **l'ajuntament està condicionat per les pressions de poderosos grups econòmics**. Donar veu a la ciutadania davant dels interessos de les elits de poder (per exemple la consulta sobre la municipalització de l'aigua). En aquests casos s'han de tenir en compte dues qüestions:

a. Aquests grups tenen una capacitat propagandística descomunal si ho comparem amb la millor de les campanyes que pugui fer el moviment veïnal.

b. S'ha de tenir la percepció prèvia que tenim el recolzament de la gent. Preguntes la resposta adequada a les quals quasi caigui pel sobre propi pes. Que la campanya sigui per reforçar arguments i no per convèncer si hi ha molts indecisos els quals, sense dubte, seran atrets per suggeridors cants de sirena.

3. SOBRE L'ÀMBIT TERRITORIAL DE LES CONSULTES

Hem de tenir en compte que el reglament de les consultes està pensat perquè aquestes siguin d'àmbit de ciutat. Quan es refereix a les consultes de districte (o districtes, doncs es pot convocar a diferents districtes alhora), el reglament parla d'excepcionalitat:

Excepcionalment, es poden convocar consultes ciutadanes d'àmbit d'un districte o més d'un districte, si l'afectació del resultat és tan singular que es pot determinar clarament aquest àmbit territorial. Tanmateix, si el pressupost necessari per poder executar la proposta és superior al 5% del pressupost municipal, la consulta ciutadana serà d'àmbit de ciutat. (article 71/2)

En el cas que es vulgui fer una consulta en un àmbit més petit (un barri, per exemple) el reglament posa com a condició que abans s'hagi fet un procés participatiu.

En aquests casos, en la justificació de la necessitat de la consulta, s'ha de ser molt curós a assenyalar que el resultat no afectarà de cap manera més enllà de l'àmbit concret. Per exemple: una consulta sobre la mobilitat en un carrer segurament que no seria admesa si forma part d'un pla més general.

Se sap qui està empadronat o no a la ciutat i si té més de 16 anys pot votar i, per tant, no hi ha dificultat per establir els subjectes cridats a una consulta a nivell de ciutat. En canvi, sembla ser que ara per ara hi ha una dificultat tecnològica per establir censos electrònics de votants d'àmbits delimitats quan aquestes consultes es volen fer *on-line*.

3

ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ

Són els espais temàtics o territorials que de manera estable s'estableix el contacte dels representants municipals amb la ciutadania. Es poden classificar en consells temàtics de ciutat, consells temàtics de districte, consells de barri, audiències públiques, pactes i acords, el consell de ciutat..., tots ells regulats en el reglament de participació aprovat.

Salta a la vista la gran quantitat d'espais participatius permanents que existeixen. De consells sectorials de ciutat actualment n'hi ha creats **17**. En els districtes hi ha creats un total de **66** consells sectorials amb una distribució variable, el que menys, Horta-Guinardó, amb **3**; i el que més, Sant Andreu, amb **11**. A més dels pactes, acords i taules, tots ells amb les seves comissions de seguiment i grups de treball, per exemple, enguany el pacte de mobilitat ha creat **8** grups de treball i el Consell de Ciutat ha establert onze comissions en el mandat anterior. Respecte als processos participatius en l'anterior mandat s'han generat ni més ni menys que **40**. Sense comptar amb la **trentena** de consells de barri a l'any i les audiències públiques de districte.

Tenir tants espais de participació vesteix molt. Però cal dir que **no tots són necessaris i n'hi ha de necessaris que no hi són**. En aquest sentit, hi ha una obvietat que el reglament de participació en el seu **article 51** possibilita la dissolució d'un òrgan de participació si durant un any no es reuneix. Pensem que, sempre amb un informe motivat, caldria canviar la possibilitat per exigència. Per altra banda, sorprèn que no **existeixi una taula o consell sobre habitatge en cada districte** quan es tracta d'una de les màximes preocupacions de la ciutadania. Aquesta és una demanda formulada per la FAVB en el seu document *Necessitats ineludibles pel dret a l'habitatge*. Tampoc s'entén que el reglament limiti en l'**article 62** celebrar com a màxim quatre consells de barri a l'any. Contra aquesta indicació la FAVB va presentar una al·legació que no va ser acceptada.

Al marge del nombre existent d'òrgans de participació, també és important valorar la **qualitat participativa** que s'hi dona. És evident que el reglament no desplega dinàmiques de democràcia directa (al respecte en parlem en l'apartat de les consultes). El marc legal no ho permet. Cap consell pot ser decisor i és lògic que sigui així. El màxim que es pot pretendre és que les seves opinions es tinguin en compte pels òrgans executius. Ara bé, hi ha una gran distància entre tenir una mera actitud de limitar-se a escoltar i no fer res, i que les resolucions aprovades

en aquests espais tinguin un pes polític a l'hora de prendre decisions. Aquesta escala d'actituds marca el grau de l'assumpció per part dels polítics dels valors de la democràcia participativa. És evident que entre la gent activista veïnal està molt arrelada la percepció que l'assistència a aquests espais és perdre el temps o, en el millor dels casos, serveix de poc. No és casualitat que l'espai on hi assisteix més gent sigui el ple dels districtes, malgrat que aquest no sigui considerat un òrgan de participació, perquè és allà on es decideixen les coses. (En el reglament pendent d'elaboració sobre la participació dels districtes una de les seves prioritats serà -o hauria de ser- com articular els plens de districte perquè pugui ser escoltada la veu del veïnat).

Tan mateix, en el reglament trobem a faltar la regulació d'uns espais estables de participatius molt més flexibles com són les Comissions de Seguiment de barri en els quals es pugui garantir que les AV i altres entitats i persones puguin vetllar i incidir sobre la marxa d'una actuació municipal (obres d'una infraestructura, pla d'equipaments, temes de mobilitat, etc.) Actualment aquestes Comissions són a demanda i no tenen garanties de continuïtat, ni regularitat, ni infraestructura que permeti fer estudis, difusió, etc. Els Òrgans de Participació establerts en el Reglament de participació són massa complexes i burocràtics per utilitzar-los per aquesta funció.

A) QUÈ PODEM FER PER VETLLAR PER LA QUALITAT DEMOCRÀTICA DELS ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ?

1) Presència dels polítics.

a) És imprescindible la presència directa en els òrgans de participació dels polítics que tinguin capacitat d'influència en les preses de decisions de l'equip de govern. La ciutadania vol estar el més a prop possible d'on es prenen decisions i de qui les pren.

b) El reglament diu que els consells de participació estan presidits per l'alcalde o alcaldessa (Consell de Ciutat), pel regidor de l'àrea compromesa (consells sectorials de ciutat) o pel regidor/a de districte en els consells de barri. És evident que aquests primers càrrecs polítics no poden assumir materialment estar presents en totes les sessions dels òrgans participatius. El reglament contempla que el president o presidenta pugui delegar en altres persones, però no especifica les característiques d'aquesta persona ni exigeix que aquesta delegació sigui argumentada.

c) Donat que la no presència de les presidències en els òrgans de participació es pot interpretar com un menyspreu, demanem que sempre que es doni el cas la pròpia persona absent s'excusi motivadament per escrit i explícitament que estarà pendent de les conclusions de la reunió.

d) A tenir en compte: Els consells de participació tenen dret a convocar al responsable polític que creguin oportú per tractar un tema concret i això és obligatori si ho demana la majoria simple dels seus membres. Aquesta compareixent-se ha de ser abans de 30 dies. Veure **article 45** del reglament.

2) Presència del veïnat a través de les seves entitats.

a) La regulació sobre quines entitats han de ser membres d'un consell de participació depèn del reglament intern de cada consell. En la pàgina web <https://ajuntament.barcelona.cat/participaciociudadana/ca/organs-de-participacio-sectorials> s'hi troben els enllaços de com funciona cada consell. Com a criteris generals:

a-1) L'ajuntament pot reservar la presència de les entitats que consideri que siguin significatives per la temàtica del consell fins a una tercera part del total dels seus membres. (**Article 40-1**)

a-2) La resta de representants de les entitats les han d'escollir 2/3 parts les pròpies entitats i el 1/3 restant a través d'un sorteig aleatori (**Article 40-2**)

b) Una de les característiques de les AV és que són organitzacions de barri polifacètiques que estan obertes a abordar temàtiques de tot tipus que plantegi el veïnat. Aquesta versatilitat fa que siguin cridades per l'ajuntament a formar part de múltiples espais de participació (òrgans o processos participatius). **És evident que no hi ha capacitat per estar en tots els llocs on l'ajuntament ens convoca, fet que moltes vegades provoca estrès en les entitats** i, per tant, per garantir la qualitat de la participació és important expressar sense complexos la negativa a participar. Esmentem tres casos en què la negativa a participar està del tot justificada:

b-1) Quan la presència del representant de l'entitat no comporta que al darrere d'aquesta persona hi hagi una reflexió col·lectiva sobre el tema del qual es parla. Les AV no tenim capacitat de treballar tots els temes. Els membres veïnals d'un consell han de ser representants reals, que sempre que sigui possible aportin postures prèviament discutides i sempre s'han de comprometre a fer un retorn del que es diu al seu col·lectiu. La participació individual per més que un sigui membre d'una AV sense aquest *feedback* amb la seva organització no té sentit i és denunciàble.

Ser-hi per només estar informats no té cap sentit en un consell de participació, si es vol estar al corrent del que s'hi parla ja estan les actes que són públiques. També ens enganyem si creiem que, per si mateixa, la nostra presència és important. És més important i productiu prioritzar la

creació de dinàmiques participatives internes de l'AV o amb el veïnat que anar a aquests òrgans si no tenim capacitat de generar aquests processos d'apoderament col·lectiu.

b-2) Quan hi hagi la percepció que manca voluntat política per tenir en compte les conclusions del consell. Òrgans decoratius que netegen la imatge, no gràcies.

b-3) Quan no hi ha capacitat organitzativa per ser-hi, per manca de temps o per no trobar les persones adequades. És una bona pràctica que l'AV es doni de baixa d'un consell de participació quan durant un curs no s'hi ha pogut assistir cap vegada. Del contrari, l'entitat constatarà que forma part del consell avalant de facto tot el que s'hi decideixi.

3) La qualitat de la participació requereix que l'ajuntament garanteixi que les entitats tinguin els recursos suficients per fer el seguiment dels temes en condicions adequades. Les persones de les AV que participen en les reunions d'aquests òrgans són les úniques assistents –tret de quan hi ha públic– que no cobren per ser-hi. En efecte, el treball voluntari a favor de la comunitat és un gran valor que ens dona credibilitat i independència, però s'han de posar els mitjans per no estar en inferioritat de condicions a l'hora de participar. Els consells haurien de reservar partides econòmiques perquè les AV puguin finançar estudis i informes que elles considerin que són importants en relació al tema que es treballa. També ha de proporcionar a les AV els professionals que ells escollin per assessorar-los sobre les temàtiques tractades.

Aquesta petició no és un brindis al sol. Aquestes despeses es podrien justificar segons el que expressa l'apartat 27 del preàmbul: *En el punt e. Eficiència. Les despeses que es pugin produir com a conseqüència de l'aplicació del Reglament de participació ciutadana formen part de l'activitat ordinària que es duu a terme en aquesta matèria i la seva regulació facilita l'organització dels serveis administratius implicats.*

4

CONSELLS DE BARRI

La participació en els consells de barris de les entitats és lliure amb dret a vot a diferència dels tècnics, que tenen dret a paraula però no a vot. (Article 61). Formen part de comissió permanent del consell de barri les entitats escollides en la primera sessió del consell de barri. (Article 64)

La limitació del nombre de convocatòries dels Consell de Barri a quatre a l'any és una de les qüestions que més rebuig veïnal va provocar en la tramitació del nou Reglament de participació. L'argumentació d'aquesta limitació es basava que el regidor no pot assistir a un número tan elevat de tantes cites. Aquí repetirem l'argumentació apuntada en el punt anterior "Presència dels Polítics". En tot cas és incompreensible que aquesta limitació afecti als Consells de barri sol·licitats mitjançant una recollida de signatures a través de la Iniciativa Ciutadana.

A) QUÈ CAL SABER SOBRE LA TRAÇABILITAT DELS CONSELLS DE BARRI

1. El primer que s'ha de fer en la sessió del Consell és que la representació municipal faci un retorn de les qüestions plantejades en l'anterior sessió (Article 63, punt 1)
2. En el debat tenen prioritat en parlar les entitats o persones que ho hagin per escrit sol·licitat a la Comissió de seguiment fins a dos dies abans de la sessió. (Article 62. Punt 5 i 63 punt 2).
3. Totes les qüestions plantejades pel públic han de ser contestades a les persones interessades abans de 30 dies (Article 63 punt 3)
4. Quan el Consell aprova per majoria un dictamen o proposta, l'Ajuntament està obligat a donar resposta per escrit sobre com actuarà al respecta abans de dos mesos. (Article 63 punt 4).
5. El Consell, amb votació de 2/3 parts a favor pot fer incloure un punt en l'ordre del dia del Plenari del Districte. Si la Junta de portaveus del plenari ho rebutja aquesta ho ha de fonamentar per escrit. (Article 63 punt 5)
6. Les persones assistents al Consell de barri han de rebre l'acta de la sessió per a la seva revisió. I aquesta s'ha de penjar a la web de l'Ajuntament. (Article 64)
7. Les sessions de la Comissió de Seguiment són públiques i obertes.

REUNIONS AMB L'AJUNTAMENT

Un reglament de participació, per més ampli i detallat que sigui, i el de Barcelona ho és molt, mai podrà canalitzar totes les casuístiques que es donen en una ciutat que cada vegada més complexa. Per tant, cal contemplar espais no reglats *ad hoc* en funció de les necessitats concretes. Per exemple, **tenir reunions amb els representants municipals al marge dels espais reglats de participació és una pràctica que sempre ha estat present en el moviment veïnal i normalment és més productiva.** El reglament no les prohibeix però tampoc les esmenta. És més, observem que hi ha una tendència a considerar-les una mala pràctica sota una argumentació confusa i interessada que no és capaç de diferenciar les reunions reclamades per les associacions o col·lectius que són expressió del veïnat de les reunions en els despatxos (o restaurants) a porta tancada que històricament s'han fet amb els *lobbies*.

En primer lloc, s'ha de deixar ben clar que no tota la relació amb l'ajuntament ha de passar a través dels òrgans de participació establerts. **L'existència d'aquests espais (consells de barri, audiències públiques, consells sectorials,...) mai pot ser una excusa per no obrir altres canals específics per tractar temes específics.** La qüestió és que aquestes reunions bilaterals, al ser uns espais no establerts normativament, sovint ens trobem amb recances perquè l'ajuntament les accepti. Al marge de la sensibilitat que tingui el partit governant, l'experiència ens diu que l'acceptació d'aquestes reunions, la seva operativitat i qualitat depenen de la fortalesa de l'AV i el crèdit que tingui en el barri o/i quan hi ha prèviament una campanya veïnal per visibilitzar públicament una problemàtica (pancartes, recollida de signatures, comunicats de premsa, etc.). Quantes vegades ha passat que la reunió no es concreta fins que el tema ha saltat als diaris! (després tothom a córrer).

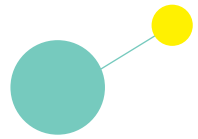
Hi ha una altra motivació per tal que el moviment veïnal tingui reunions amb l'ajuntament al marge dels òrgans de participació. És **la imprevisibilitat dels motius.** Els problemes es donen quan es donen, el veïnat es desperta quan es desperta i no quan el tema està previst tocar-lo en l'ordre del d'una sessió d'un consell determinat. L'agilitat de l'administració a donar resposta als veïns i veïnes és un valor cada cop més exigít.

Per descomptat que la necessitat de les reunions *ad hoc* no desmereixen la conveniència que existeixin òrgans de participació, aquests són necessaris i com que estan regulats gaudeixen d'unes determinades garanties que abordarem més endavant. Però malgrat que **les reunions no reglades no estan contemplades en el reglament municipal, cal que siguin reconegudes com a espais imprescindibles de participació associativa en els afers de la ciutat i rebutgem que es minimitzin considerant-les com a reunions informals.**

A) LES REUNIONS DEL MOVIMENT VEÏNAL AMB L'AJUNTAMENT HAN DE COMPLIR UNES BONES PRÀCTIQUES:

- 1. Que siguin públiques.** Això no vol dir que estiguin obertes a tothom, sinó que figurin en l'agenda municipal. Els consellers municipals de l'oposició tenen dret a saber de la seva existència i contingut.
- 2. Qui hi ha d'assistir?**
  - a. Els representants municipals.** És imprescindible que aquests tinguin capacitat d'incidència política en l'afer que pertoca (les reunions han de ser productives).
  - b. Els representants veïnals** han de garantir que expressen les opinions del col·lectiu (AV o assemblea,...) al qual representen. Si en el transcurs del debat sorgeixen temes que no s'han discutit prèviament, s'han d'especificar que les opinions són personals i provisionals a l'espera que el col·lectiu les avaluï.
  - c.** A vegades l'ajuntament vol restringir el número de veïns/es que han d'assistir a la reunió. Això es pot pactar però mai imposar. Són els veïns que han de decidir qui va a la reunió i qui no. O bé que sigui una reunió oberta.
  - d.** Les reunions s'ha d'establir en l'horari adequat que afavoreixi la participació del veïnat i en concret de les dones. Els interessos dels horaris laborals dels funcionaris municipals ha d'estar supeditats a aquesta finalitat.
  - e.** Com a regla general i per transparència és bo convidar als consellers/es de l'oposició a aquestes reunions.
- 3. Sempre s'ha d'aixecar acta de les reunions.** L'acta l'ha d'escriure un tècnic de l'ajuntament i ha d'estar signada pels representats de les dues parts després de fer les esmenes que pertoquin. Les actes s'han de fer abans de quinze dies i han de ser públiques.
- 4. Les reunions han de començar puntualment.** Per desgràcia no és una anècdota que els polítics arribin tard. Sempre qui s'ha d'esperar són els veïns. A vegades pot estar justificat, però altres traspua una sublimació de poder. Tothom té coses importants a fer. S'ha de posar en valor l'aportació social en hores de la gent voluntària del moviment veïnal.
- 5. Els conflictes punyents acostumen a generar contactes informals exploratoris.** Aquí s'ha d'anar amb molta cura per garantir la transparència de tot el procés. Per exemple, és normal que hi hagin telefonades però és una mala

pràctica que per trobar una solució a un conflicte s'inviti un líder veïnal a parlar-ne en un dinar.

6. Les trobades amb l'ajuntament han de ser sempre **instrumentals**. Quan s'arriba a acords, aquests han de ser assumits posteriorment, per una banda, pels membres del col·lectiu representats i, per l'altra, aprovats per l'organisme polític pertinent.

7. Agilitat. No és usual que l'ajuntament es negui de manera oberta a tenir una reunió amb agents del moviment veïnal, però des de la petició de la reunió a la concreció a voltes passa un temps inadmissible. Això és degut, unes vegades, a que no l'interessa la trobada (política de desgast: "ja es cansaran") i a vegades perquè els polítics tenen una agenda molt atapeïda amb uns criteris subjectius de prioritats. Valorem com a un problema polític l'excessiva concentració de càrrecs que tenen els regidors, cosa que els impedeix tenir temps per establir un contacte proper amb la ciutadania i les seves organitzacions. És imperatiu augmentar les capacitats polítiques dels equips de govern dels districtes.

8. És una bona pràctica entrar la demanda de reunió per registre i que en l'acta de la reunió consti quan es va sol·licitar.

9. No totes les reunions no reglades han d'obeir a problemes immediats. Per exemple en alguns barris les entitats creen comissions o coordinadores de seguiment d'equipaments o d'infraestructures que han d'establir calendaris de reunions amb l'ajuntament. És una bona pràctica que les AV i els equips de govern dels districtes estableixin periòdicament una reunió conjunta per fer el seguiment dels problemes del barri. I és aconsellable que aquestes es facin en els locals socials i no en les dependències municipals (allò que ells venen en comptes de nosaltres anem).

10. Considerem que l'ajuntament hauria de cuidar molt les relacions amb el teixit associatiu organitzat pel valor social que implica l'existència d'una voluntat participativa comunitària.

11. Per lògica, les reunions no reglades no són incompatibles amb la participació en els espais que marca el reglament.

PARTICIPACIÓ PER A TOTHOM

És especialment important que el moviment veïnal tingui especial cura en que hi hagin garanties perquè tothom pugui participar. Hem de saber que aquestes garanties estan per escrit en el Reglament del qual sempre podem estirar per a fer-les complir.

L'apartat 14 del preàmbul hi ha una relació de normativa legal que protegeix la igualtat efectiva entre homes i dones, els drets de les persones amb discapacitats, la protecció dels infants i al no discriminació en funció de la seva orientació sexual.

Segons el reglament poden participar, en una consulta, per exemple totes les persones més grans de 16 anys que estiguin empadronades en el lloc de la consulta, independentment que tinguin o no papers i nacionalitat espanyola. L'article 3 -El dret a participar- fa especialment esment en garantir l'accessibilitat i suport a les persones amb discapacitats i en l'article 25 ho desenvolupa amb el següent redactat:

"3. Els perfils de les persones cridades a participar han de tenir en compte, necessàriament, la màxima pluralitat i diversitat, d'acord amb les característiques de la matèria per debatre, així com l'efectiva igualtat de gènere.

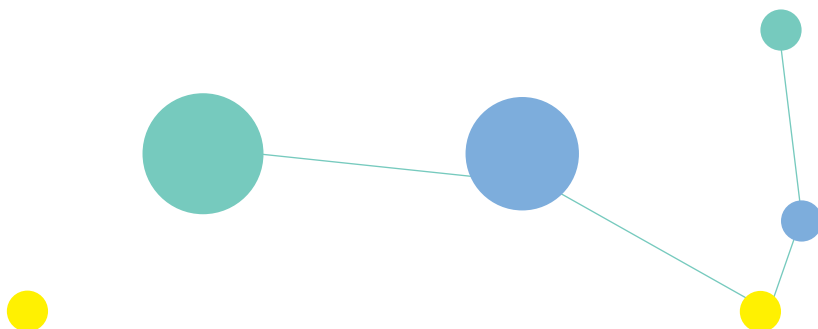
Així mateix, s'han de desplegar els mitjans de suport necessaris per facilitar la incorporació d'aquelles persones amb especials dificultats per les seves condicions individuals o socials, com ara l'edat, la discapacitat, l'origen o el sexe tenint en compte la composició social i poblacional de l'àmbit territorial afectat. La realització del procés ha de preveure els instruments adients per facilitar-ne la presència efectiva, particularment en el cas de la infància i l'adolescència, i ha de garantir l'accessibilitat de les persones amb discapacitat i de persones amb responsabilitats en tasques de cura.

La Comissió Assessora i la Comissió de Seguiment del procés participatiu han de vetllar especialment pel desplegament dels instruments que permetin la màxima inclusió i diversitat dels participants."

El redactat dels òrgans de participació en el punt 4 del capítol 40 diu: “4. En general, la composició dels òrgans de participació s’ha de basar en criteris de pluralitat i diversitat, de manera que es faciliti la més àmplia varietat d’opcions i opinions així com la igualtat de gènere i la cerca de persones d’origen divers a fi d’assolir la mateixa proporcionalitat que tenen en l’àmbit competencial de l’òrgan, tendint a la igualtat de gènere”.

Tan mateix hi ha alguns aspectes que no estan considerats i que pel moviment veïnals són importants:

- 1.** Hem de tenir en compte les dificultats d’un important sector de gent gran i/o emporbrit que no té accés o coneixement suficient (bretxa digital) per utilitzar els canals de participació on-line. La participació presencial no només és una alternativa per superar aquesta discriminació sinó que genera uns valors de proximitat i comunitat que tenen sentit per si mateixos.
- 2.** Els espais de participació han de tenir flexibilitat horària necessària per permetre la participació de tots els sectors veïnals i en la mesura del possible que no entri en contradicció amb la seva conciliació familiar o laboral. Aquest criteri han de prevaldre per sobre de les conjuntures dels horaris dels treballadors o treballadores municipals.

PARTICIPACIÓ I SUPORT A LA CIUTADANIA ORGANITZADA

Hi ha aspectes del reglament que ens fan pensar que aquest estigui inspirat **per una concepció liberal de la democràcia participativa** en què el pes decisorí recau quasi exclusivament en l'individu. A nosaltres ens agrada més la idea de democràcia participativa i comunitària que considera les persones també des d'un punt de vista de ser subjectes socials, que s'interrelacionen entre elles creant les seus àmbits d'afinitats i de vida col·lectiva.

En definitiva, que fan en el seu dia a dia, societat. De fet, el concepte de veí o veïna no té sentit si parlem de persones aïllades (no pots ser veí si no tens algú al costat que ahora és veí teu). Per això no ens diem associacions de persones sinó associacions de veïns i veïnes. Aquesta poca atenció a la ciutadania organitzada trasllueix una desconfiança vers el veïnat apoderat. Així, segons el reglament, **les AV o entitats socials no poden sol·licitar per elles mateixes un procés participatiu, una audiència pública o una consulta ciutadana**. Això només ho poden fer els càrrecs electes o les persones individuals amb la seva signatura a través d'una iniciativa ciutadana.

Sovint s'argumenta que la gent organitzada no representen el veïnat. Certament les AV no les han escollit tota la gent que està empadronada en el seu barri i, per tant, no poden atorgar-se per se la categoria de representants del barri. Però això no treu que se'ls reconegui com a actors de primer ordre. A vegades representen només als seus associats i altres recullen el sentiment generalitzat de tot el barri, però no podem negar que esdevenen una expressió col·lectiva fonamentada en els valors de la solidaritat i la justícia social, valors que cada cop són més difícils de trobar en una societat que camina cap a la desestructuració social i la llei de la selva.

Podem afirmar que mai es podrà gestionar la ciutat a partir de la suma dels interessos individuals sense fomentar la vida col·lectiva que es genera en els espais humanament naturals que són els barris. Per tant, cal reconèixer la importància vital de les organitzacions veïnals. Entre la gran diversitat que té l'associacionisme en els nostres barris (ass. Culturals, de lleure, esportives, ong, et...) n'hi ha unes que tenen una especial importància pel parer social que poden jugar en les

dinàmiques barrials. Es digin aquestes AV o no ens referim a aquelles que tenen aquestes característiques:

- A-** Voluntat de permanència en el temps (a diferència de moltes plataformes per temes puntuals),
- B-** Voluntat polièdrica de voler abastar tots els problemes que afecten el barri, i
- C-** Voluntat comunitària i d'apoderament veïnal per a la millora del barri.

Aquests tres trets els hi dona aquests col·lectius **un coneixement de l'entorn i una capacitat reflexiva que cap procés participatiu hauria de menysprear**. Un gomet amb l'opinió d'una persona s'ha de tenir en compte, però no és correcte posar-lo al mateix nivell que una aportació col·lectiva d'una AV.

El reglament per allunyar-se de la formulació democràtica-liberal conté alguns apartats que fan esment a la necessitat de l'enfortiment associatiu. És important que les AV coneguem el seu contingut per reivindicar-lo:

Preàmbul. Punt 11: *“L'existència d'un teixit social enfortit i d'aquesta energia comunitària és cabdal per a la nostra ciutat, i la seva creació i el seu funcionament són absolutament lliures i voluntaris; les persones interessades ho fan de manera autònoma. Aquest reglament no ha d'interferir en aquest procés, en tot cas ha de preveure l'elaboració de plans i programes per a l'enfortiment social, econòmic i democràtic de l'associacionisme, respectant la seva independència.”*

El capítol 9 es titula “Enfortiment comunitari”.

Destaquem dos articles:

Article 109

Support als projectes associatius

1. L'Ajuntament ha de posar a disposició de les associacions ciutadanes mitjans materials i econòmics perquè realitzin millor els seus projectes i les seves activitats.

2. S'han de fer de manera regular convocatòries de subvencions i, quan sigui possible i adequat, convenis anuals o plurianuals, dirigits a la realització de les activitats de les associacions ciutadanes que siguin d'interès per a la ciutat.

3. Igualment, s'ha de promoure el desenvolupament d'acords de col·laboració amb les associacions ciutadanes, mitjançant els quals s'ha d'ajudar, si és legalment escaient, a facilitar el suport econòmic a programes específics d'aquestes associacions, sempre que el seu contingut es consideri d'interès per a la ciutat.

Article 110

Àmbits de suport a les associacions

Les associacions, com a agrupacions de persones al voltant d'unes finalitats compartides, poden rebre el suport de l'Ajuntament en els àmbits següents:

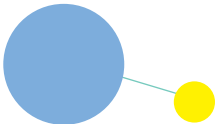
- a) *Enfortiment social, dirigit a millorar la seva capacitat d'ampliar les seves bases socials i la incorporació de noves persones al projecte associatiu.*
- b) *Enfortiment econòmic, dirigit a millorar la seva autonomia i capacitat de produir activitats d'interès ciutadà.*
- c) *Enfortiment democràtic, dirigit a millorar el funcionament democràtic de les associacions, el compliment del seu codi ètic i les exigències de la Llei de transparència.*
- d) *Enfortiment mediàtic, dirigit a contribuir a fer més visible la tasca de les entitats, a través dels mitjans de comunicació municipals.*

I en la disposició addicional sisena diu:

Suport als projectes associatius i comunitaris

Dins el marc de les polítiques municipals de suport als projectes associatius i comunitaris, l'Ajuntament es compromet a:

- a) *Elaborar un pla de suport als projectes associatius i comunitaris per al seu enfortiment social, econòmic i democràtic.*
- b) *En els termes de la legislació de contractes del sector públic, crear una declaració especial per a les entitats que compleixin determinats requisits, per tal que puguin tenir preferència en l'adjudicació, per part de l'Ajuntament, dels contractes relatius a prestacions de caràcter social o assistencial, en igualtat de condicions amb les proposicions que siguin econòmicament més avantatjoses.*
- c) *Cercar la col·laboració d'altres administracions competents a fi de modificar el marc normatiu que afecta l'activitat econòmica de les associacions.*

DOS APUNTS FINALS

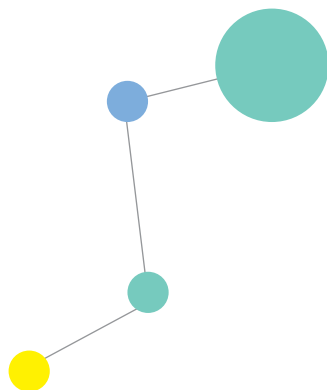

És important saber que en cas de dubte sobre la interpretació del reglament la Disposició addicional primera diu:

Interpretació més favorable al dret a la participació. Els dubtes que es puguin plantejar en l'aplicació de les prescripcions d'aquest reglament s'han d'interpretar de manera que prevalgui la màxima participació en les actuacions politicoadministratives.

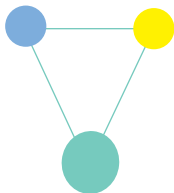
Els criteris per establir el número necessari de signatures ha estat fet amb estimacions subjectives que lògicament a l'hora de redactar el Reglament no han tingut l'aval de ser contrastades per l'experiència pràctica. És per això, que per suggeriment de la Favb el Reglament de Participació Ciutadana acaba amb aquesta disposició final setena:

Revisió de la norma En un termini de tres anys s'ha de revisar el nombre de signatures i el suport econòmic establerts per a les iniciatives ciutadanes per comprovar-ne l'eficàcia i la utilitat. Cada quatre anys s'ha de fer una avaluació del funcionament del sistema.

FEDERACIÓ
D'ASSOCIACIONS
DE VEÏNS I VEÏNES
DE BARCELONA

Amb el suport de:

Ajuntament de
Barcelona

